

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

י"ו ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 889

מסכת בבא קמא ה' - י"א ♦ כלים כ"ה, ז' - כ"ט, א'

בס"ד, כ"ח אייר תשע"ו

השבוע בגליון

- ♦ מים שהזיקו וחייבים מדין "אש"
- ♦ אפיית עוגות עם אבקת כביסה
- ♦ שוחט שמכר בשר טרף
- ♦ פיל אפריקני כמחיצה לסוכה

- ♦ טבח שהתרשל במלאכתו
- ♦ שמחת ברית מילה בעזרת מגנט
- ♦ משאבות הלחץ של חברת "מקורות"
- ♦ אדנית שמעכה גג מכונית

דבר העורך

קו ישר

מכתב מעניין הגיע אלינו מעבר לים, מברוקלין שבארצות הברית, כתוב באידיש עסיסית ונושא בחובו מסר מעניין מאד, המחמד את חשיבות לימוד התורה מזווית ראייה ייחודית ומאלפת.

צוות מתרגמי מאורות הדף היומי עמלו על תרגום המכתב, והרי הוא לפניכם:

לכבוד מאורות הדף היומי.

מאחר שמדי שבוע מתפרסמים בעלונכם עובדות, מעשים ומשלים על פי דרך המוסר, החלטתי גם אני לשלוח דברים אחדים אליכם ובכך להביע את תודתי.

מעשה בדם שנתפס על ידי השלטונות ונידון לתקופת מאסר ארוכה. מיד ביום הראשון לכליאתו החל האסיר לחפש את הדרך אל החופש.

הוא התחיל לנסות לחפור ברצפת חדרו, טרח לדחוף את קירות התא, התאמץ לקרוע את שלשלאות הברזל, אך מאומה לא קרה. תא הברזל לא הגיב לנסינותיו על אף מאמציו הנואשים.

עם בוקר הגיע לבקר חבריו הטוב, והאסיר שח לו בעצבות את הקורות אותו בלילו הראשון בכלא.

◀◀

דף ה/א היזק שאינו ניכר

טבח שהתרשל במלאכתו

בסוגייתנו נחלקו האמוראים, האם אדם שהזיק "היזק שאינו ניכר" חייב לשלם על כך. בהגדרת המושג "היזק שאינו ניכר" מבאר המאירי (גיטין מ/ב ד"ה ולענין משנתנו), שאמנם, החפץ עצמו לא ניזוק מבחינה פיזית, אלא שהמזיק הביא את החפץ למצב שההלכה אינה מתירה להשתמש בו. כגון, אדם שטימא את תרומת חבריו, שהפירות עצמם לא ניזוקו, אך מעתה אין להם כל שימוש. להלכה נפסק (שולחן ערוך חו"מ סי' שפ"ה סעי' א'), כי מצד הדין המזיק את חבריו היזק שאינו ניכר פטור מלשלם, אבל חכמים קנסוהו לשלם את מלא הנזק אם עשה זאת במזיד.

כל זאת, אם בחפץ עצמו לא חל כל שינוי. אולם, אדם שנקב חור זעיר באתרוג חברו, הרי הוא חייב לשלם על הנזק שנגרם בשל כך שהאתרוג אינו ראוי למצווה, אף שלמראית עין לא ניכר הנזק באתרוג, מאחר שבפועל נעשה שינוי בגוף האתרוג. את השלכותיה רחבות ההיקף של הלכה זו, נוכל ללמוד מחילוק מעניין שכתב הפרי מגדים.

מעשה בטבח שתוך כדי עבודתו, הכניס בטעות בשר טרף לשני סירים. הסיר האחד הכיל תבשיל חצילים והסיר השני הכיל בשר כשר. מדברי הפרי מגדים (או"ח הנהגת או"ח סדר ב') עולה, כי כאשר נבדוק כל מקרה לגופו, נוכח, כי הטבח חייב לשלם על החצילים שנאסרו באכילה, אך אינו חייב לשלם על הבשר הכשר שירד לטמיון. שכן, בבשר הכשר שעורב עם הבשר הטרף, לא חל כל שינוי וטעמו נותר כשהיה, שהרי טעם שני הבשרים שווה. על כן, הרי זה "היזק שאינו ניכר" והמזיק אינו חייב לשלם על כך שהרי פעל בשוגג.

לעומת זאת, החצילים שנטרפו, השתנו בטעמם, שהרי טעם הבשר הטרף נבלע בהם ומעתה טעמם שונה, ועל כן נזק זה נחשב כהיזק ניכר, ומאחר שאדם מועד לעולם, עליו לשלם לבעל החצילים על הנזק שנגרם לו (עי' שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' פ"ח).

דף ו/א לאתויי אבנו סכיננו ומשאו

שמחת ברית מילה בעזרת מגנט

לפני שנים רבות, בשנת תשי"ט, התעוררה בירושלים שאלה נדירה ומעניינת. היה זה בעיצומו של יום השבת, כאשר ערבי נשא את כליו של מוהל לבית הכנסת בו היתה אמורה להיערך ברית מילה. הערבי הניח את התיק בבית הכנסת והלך לדרכו. והנה, כאשר המוהל פתח את תיקו,

צעילוי נשמת

מרת **רחל פריי** ע"ה

ב"ר ניסן ז"ל

נלב"ע ב' בסיון תשס"ו

תנצב"ה

צעילוי נשמת

מרת **חנה פייגא גרוס** ע"ה
בת הר"ד יקותיאל יהודה נוימן זצ"ל
נלב"ע כ"ט באייר תשנ"ח

מרת **יוטא ביילא לוינגר** ע"ה
בת הר"ר צבי פרידמן זצ"ל
נלב"ע כ"ט באייר תשנ"ן

תנצב"ה

הונצחו ע"י ר' שלום גרוס הי"ו ורעייתו

צעילוי נשמת

הר"ר **רפאל חוזינוב** ז"ל

ב"ר אשר ז"ל

ומרת **מלכה** ע"ה

נלב"ע כ"ז באייר תשס"ד

תנצב"ה

לעילוי נשמת

מרת **בילא שווארץ** ע"ה

ב"ר רפאל ז"ל נלב"ע ז' באייר תשע"ג

תנצב"ה

נר ה'
נשמת
אדם

התברר שסכין המילה נעדרת, וחיפוש קל העלה, כי הסכין נפלה סנטימטרים ספורים מפתחו של בית הכנסת. במצב זה, אדם מישראל אינו רשאי להכניס את הסכין פנימה, שהרי במקום בו אין עירוב, אסור להכניס חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד.

רב בית הכנסת שנכח במקום, הגה רעיון מבריק. במחסן בית הכנסת היה מונח מגנט רב עוצמה. לפיכך, הוא הציע להניח את המגנט על פתח בית הכנסת, באופן שהסכין תמשך מעצמה אל המגנט וכך יוכלו לערוך את ברית המילה. אולם, הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, בגאונותו הרבה, הוכיח מסוגייתנו כי הדבר אסור, כפי שיבואר להלן.

כמבואר בסוגייתנו, המניח סכין או אבן במקום שהם עלולים ליפול ממנו ולהזיק, כגון, בראש הגג, חייב בתשלומי הנזק אם הם נפלו והזיקו, כפי שהתורה חייבה מבעיר אש לשלם על מעשיו אם האש התפשטה והזיקה. לדעת רבי יוחנן, המציית אש חייב בתשלומי נזקה, משום שהלהבות נחשבות כחיצים שנורו על ידו, וכהגדרת רבי יוחנן "אשו משום חיציו". כלומר, כפי שהיורה חץ אחראי לנזקים שנגרמו על ידי החץ, כך גם אדם שהצית אש חייב לשלם על נזקים שנגרמו על ידי האש, למרות שהוא אינו מזיק בידיו בפועל. (זו דעת בעלי התוספות דף ה'ב ד"ה כי. ועי' רא"ה בטמ"ק לקמן נ"ב, שחולק על כך).

עתה, נשוב לסכין המילה המונחת לפני בית הכנסת וניווכח, כי גם על ידי מגנט אסור להכניסה בשערי בית הכנסת. שכן, אחר שמבואר בסוגייתנו, שפעולות הנגרמות על ידי האדם מתייחסות אליו באופן ישיר, גם המניח מגנט למשיכת הסכין פנימה, נחשב כמי שהכניס את הסכין במו ידיו, למרות שהסכין נכנסה מכח ה"שאיבה" של המגנט (שו"ת הר צבי או"ח א' ס"י קל"ב).

שאלה מעניינת זו עוררה הד רב בקרב הציבור התורני, ואף עלתה לדיון בשעת ביקורו של הגאון רבי חיים חייקין זצ"ל בשנת תשכ"ה אצל רבה של ציריך, בעל החלקת יעקב, שסבר (שו"ת או"ח סי' ק"ע), כי מותר היה להכניס את הסכין לבית הכנסת בעזרת המגנט, זאת, על פי המבואר במשנה (שבת צ"א), כי המוציא מרשות לרשות "שלא כדרך המוציאים" - פטור מדאורייתא. לפיכך, גם המכניס את הסכין בעזרת המגנט אינו עושה זאת בדרך הרגילה בה אנשים מכניסים חפצים לבתיהם, ועל כן אין הוא נחשב כעובר על מלאכת הכנסה מרשות לרשות [עיי"ש צירוף הסיבות שיש להתיר איסור דרבנן במקרה זה].

דף ו' הכותל והאילן שנפלו

משאבות הלחץ של חברת "מקורות"

כאשר אנו לומדים על "אש" ו"בור" עלינו לדעת, כי לסוגיות אלו השלכות, לא רק להיזק שנגרם על ידי בור ואש בלבד, אלא כפי שניווכח להלן, לנושאים אלו השלכה גם למקרי נזיקין שונים, כגון: נזילת מים שגרמה נזק לצידו, או עציץ שנפל מאדן החלון מגובה רב והזיק, שיש לדון לאיזה סוג של "אב נזיקין" עלינו לשייך נזקים אלו.

בתחילת המסכת נקבעו ארבעה אבות נזיקין: שור, בור, מבעה והבער. כל אב נזיקין שונה באופיו מרעהו, וכך גם בחיוביו לשלם עבור נזקים. לדוגמה: ה"בור" פטור מנזקי כלים, וה"אש" פטורה מתשלום על שריפת חפצים שהיו טמונים. מעתה, בכל אירוע של נזק, יש לבדוק את מאפייניו כדי לקבוע לאיזו הגדרה של איזה "אב נזיקין" הוא שייך ובכך לדעת האם יש לחייב על נזק זה אם לאו.

אדנית שמעכה גג מכוננית: דיירי בניין באזור המרכז התייצבו בפני בית הדין כשהם תובעים את אחד השכנים בגין אדנית שנפלה. מספר חודשים טרם נפילתה, התריעו השכנים בפני בעליה, כי אחיזתה רופפת והיא עלולה ליפול, אך הוא לא שעה לאזהרותיהם, ואכן, בסופו של דבר נחתה האדנית לרחוב ומעכה את גג מכונניתו של אחד השכנים. חיובו של בעל האדנית לפצות את בעל הרכב, תלוי ועומד במחלוקת הראשונים בסוגייתנו, האם להגדיר את החפץ הנופל כ"אש" או כ"בור" (קובץ דברי משפט חו"מ ח"ב).

בסוגייתנו מבואר, כי בעל כותל רעוע שהוזהר לסלק את הכותל ולא עשה כן, חייב לשלם על נזקים שנגרמו עקב נפילת הכותל. אלא, שנחלקו הראשונים, האם הכותל שהזיק מוגדר כ"אש" או כ"בור", ומחלוקתם נובעת מהגדרת שורשי המאפיינים של "אש" ו"בור". שכן, המאפיין של "בור" הוא, שהבור אינו הולך ומזיק אלא הניזקים נופלים לתוכו. ואילו המאפיין של "אש" הוא, שהרוח מצטרפת אליה ומסייעת בידה להזיק.

והנה, בכותל רעוע זה, מעורבים מאפיינים של "אש" ושל "בור" יחדיו. שהרי מצד אחד הכותל הזיק בשעת נפילתו והוא זה שהתקרב אל הניזק, בשונה מ"בור", שהניזק מתקרב אל המזיק. מאידך גיסא, כותל זה גם אינו דומה לאש, שהרי הכותל אינו נזקק לעזרת כח אחר כדי להזיק, שכן, נפילתו נובעת מהתמוטטות עצמית ולא מחמת הרוח. בשל כך, נחלקו הראשונים, האם להגדירו כ"אש" או כ"בור" (לדעת הרא"ש דינו כבור, ובדעת התוס' כתב הקה"ל בתשובתו בשו"ת משכנות ישראל בפתיחה לספר, שדינו כאש).

מעתה, חיובו של בעל האדנית יהא תלוי במחלוקת הראשונים. שכן, אם האדנית שנפלה מוגדרת כ"בור", בעל האדנית פטור מלשלם, שהרי התורה פטרה את ה"בור" מתשלום עבור כלים שניזוקו על ידו (ב"ק כ"ב/ב), והמכוננית הרי היא "כלי". אולם, אם האדנית שנפלה מוגדרת כ"אש", חייב בעליה לפצות את בעל הרכב על הנזק שנגרם לו.

מים שהזיקו וחייבים מדין "אש": לעומת זאת, סכסוך שכנים אחר הסתיים בהכרעה ברורה שעל המזיק לשלם. במקרה זה, שכן הזד בקומה הראשונה תבע את שכנו המתגורר מעליו לשלם על נזקים שנגרמו לו ממים שקלחו לביתו ממערכת האינסטלציה הלקויה שהלה סירב לתקנה. כאשר הגיעו

שוטה שכמותך, הגיב חברי, אפשרותך היחידה לצאת לחופשי תלויה על חגורת מכנסיו של הסוהר. שם נמצא המפתח. רק הוא יכול לשחרר אותך. נסה לדבר איתו, יעץ החבר הפיקח, תוכיח לו את צדקתך, אולי הוא ישחרר אותך...

בשעות הערב נצמד האסיר לסורגי תאו, והמתין בדריכות לסוהר שיחלוף על פניו. שמע נקישות המפתחות העביר בו צמרמורת עזה, ומשחלף השומר על פניו הוא קרא בהתרגשות: אדוני, אנא, פתח בבקשה את דלת תאי ושחרר אותי. אני חף מפשע...

הסוהר התרשם עמוקות מתמימותו של האסיר והסביר לו, כי אינו יכול לסייע לו כלל ועיקר. הוא נתון למרותו של מפקד בית הסוהר בלבד, וחייב לציית להוראותיו. דבר עם מפקדי, ייעץ לו הסוהר, הוא יוכל לסייע לך יותר ממני.

האסיר הודה נרגשות לסוהר על עצתו, וביקש ממנו לחלות את פני מפקד בית הכלא, שיואיל להפגש עמו.

מפקד בית הסוהר היה עסוק בנושאים דחופים יותר מפגישה עם האסיר האומלל, וחלפו מספר חודשים עד שהוא עבר ליד תאו של האסיר. למשמע בקשתו להשתחרר, השיב המפקד, כי הדבר אינו תלוי בו: איני אלא ממלא פקודות המתקבלות מן הדרג הבכיר ממני.

מיהו הדרג הבכיר ממך? שאל האסיר. "שר המשטרה", השיב מפקד הכלא, והמשיך בדרכו.

ביקש האסיר מן המפקד לקבוע לו פגישה עם שר המשטרה...

חלפה שנה, ויום אחד ערך שר המשטרה סיור בבית כלא זה. תוך כדי הסיור נזכר מפקד הכלא בתחנוניו של האסיר הבטוח בחפותו להפגישו עם שר המשטרה.

הסבו השניים את צעדיהם לתאו של האסיר, ומיד כשראה האסיר את שר המשטרה הוא התחנן בפניו: אנא, אדוני השר, שחרר מן הכלא חף מפשע כמוני.

ברם, השר הסביר לו באדיבות, כי מאחר שהוא יושב בבית הכלא לפי חוקי המדינה, אין בסמכותו לשחרר אותו.

אין סיכוי? שאל האסיר בייאוש. יש, השיב לו שר המשטרה. המלך. הוא רשאי לחון את מי שיראה בעיניו.

זיק של תקווה ניצת בעיני האסיר, וכבה מיד. **השר** הסביר לו: עד שתקבע לי פגישה עם המלך תחלוף תקופה לא קצרה. אתה בוודאי מתאר לעצמך, כי בבואי לפניו איני משוחח עמו על הא ועל דא. עלי לשטוח בפניו את עיקרי הנושאים החשובים שיש להכריע בהם בעניינים עליהם אני מופקד, ולקבל את הנחיותיו לפעילות משרדי. בכל אופן, הצלחת לרגש אותי בכנותך ובתמימותך. חי ראשי, בהזדמנות הראשונה שתיקרה ליד, אעלה את שמך בפני המלך.

שנים חלפו, ומיודענו כבר התכבד לשאת את התואר זקן האסירים, כאשר יום אחד הורגשה המולה רבתי בבית הסוהר. פועלי נקיון צחצחו כל פינה, סיידים עמלו להלכין את הקירות המטונפים, בנאים שיפצו, ומפקד בית הכלא התהלך כטווס גאה. המלך עומד לבקר בבית הכלא!

תרועת חצוצרות קידמה את פני המלך. לפתע, נזכר שר המשטרה שהוביל את המלך בסיורו, כי אי פעם ביקש ממנו אסיר מסויים להפגישו עם המלך. הוא בירר בזריזות עם מפקד הכלא אם אותו אסיר עדיין בחיים, ומשנענה בחיוב, הוא חילה את פני המלך לשנות מעט את מסלול הביקור, ולחלוף ליד תאו של ה"סבא".

בהגיע הרגע המיוחל, שעת הפגישה הגורלית, זעק האסיר לתדהמת הכל: הוי, מלכי, הרי אתה מכיר אותי היטב. הלא חברי הטוב אתה מילדותנו. אנא, עזור לי, ונפל מתעלף.

התברר כי אכן הם חברים טובים מתקופת נעורם, אלא שהימים הרבים והקשים בבית האסורים השכיחו ממנו עובדה זו. לו היה שולח מכתב אל המלך עוד בתחילת מאסרו, היה חוסך מעצמו את שנות הישיבה הארוכות בכלא.

★ ★ ★

אנחנו, היהודים זכינו לקבל את התורה. כל האומות סרבו לקבלה, ואנו - "נעשה ונשמע". עלינו לזכור, כי מלבד לימוד התורה, שהיא זכות גדולה בפני עצמה, בשעה שיהודי יושב ולומד, הרי הוא מתדבק

לעילוי נשמת

מרת **שושנה רייזי בוקסבוים** ע"ה
ב"ר ברוך ורחל ז"ל נלב"ע א' בסיון תשס"ג
תנצב"ה

הונצחה ע"י אהותה **אלה ריף**
ומשפחתה שיחיו - פתח תקוה

השניים לדין תורה, טען המזיק, כי אמנם המים נחשבים כממונו לאחר שעברו דרך מונה המים שלו. מכל מקום, מאחר שטבעם של המים שהם זורמים מכח עצמם, לדעת חלק מהראשונים הרי הם כ"בור" כפי שכותל שנפל מוגדר כ"בור", ולפיכך, הוא פטור מתשלום הנזקים של הכלים שניזוקו מהמים.

אולם, בית הדין הכריע, כי מאחר שהמים מוזרמים בצניורות בלחץ המשאבות של חברת מקורות, הרי ש"כח אחר" מעורב בהליכתם, ולפיכך, בשונה מכותל שנפל, המים מוגדרים כ"אש" והמזיק חייב לשלם לשכנו (עמק המשפט ח"ג סי' כ"ח).

דף ט/ב אבל שלהבת חייב

אפיית עוגות עם אבקת כביסה

מבואר בסוגייתנו, שאדם חייב על נזקים שעוללה אש שהוצתה על ידו, גם אם הוא מסרה לידי ילד שהובילה למקום אחר ושם היא הזיקה. הגמרא (יח/א) מוסיפה ואומרת, כי המבעיר חייב גם כאשר האש הועברה על ידי כלב, שכן, אחריותו על האש אינה פוסקת עד למסירתה להשגחה בידי בר דעת, וכך גם נפסק להלכה (שולחן ערוך חו"מ סי' ת"ח סעי' ז).

הלכה זו שימשה כבסיס לנידון הלכתי לגבי שני מקרים שאירעו לפני שנים רבות, אשר ממבט ראשון הם דומים להפליא, אך הפוסקים בחכמתם, הבחינו בהבדל דק ביניהם, וכך, האחד חוייב לשאת בתוצאות מעשיו, ואילו רעהו יצא זכאי.

שוחט שמכר בשר טרף: מעשה בשוחט ששחט בהמה בכפר ניחח באלג'יר ומכר את בשרה ליהודי מקומי. לאחר מספר ימים, התברר שהשוחט לא בדק כראוי את הבהמה ובדיקת ראותיה העלתה, כי הבהמה טריפה ואסורה באכילה. עד שהתבררו הדברים, הספיק בעל הבהמה לחלק את הבשר לרעיו ולידידיו לרגל חג הפסח שמשמש ובא, וכאשר התגלתה התקלה, כבר היה הבשר מעורב בכל תבשילי החג שריחם הטוב, נדף למרחקים, אך, כמובן, היו אסורים באכילה. מיותר לציין, כי בצאת החג התייצבו יהודי הכפר בבית דינו של רבי יהודה בן יצחק עייאש [נפטר ה' תק"כ], ותבעו את השוחט לשלם להם על הנזקים שנגרמו להם בשל פשיעתו (שו"ת בית יהודה יו"ד סי' מ"ד, עיי"ש מה שפסק).

מקרה אחר, מוזר בהרבה, אירע, כאשר אשה טרחה ואפתה מספר רב של עוגות לקראת סעודת נישואין. והנה, כאשר העוגות הוצאו מן התנור נדף מהן ריח מוכר של ניקיון. התברר, שהמוכר נתן לאשה אבקת כביסה במקום אבקת אפיה... גם במקרה זה תבעו האשה ובני משפחתה את המוכר, שישלם עבור הדבש, הקמח ושאר החומרים ששימשו לאפיית העוגות ושירדו לטמיון.

לכאורה, מקרים אלו זהים לחלוטין ונראה, כי אם מחייבים את השוחט לשלם על הנזקים שאירעו לאנשים שבישלו את הבשר, יש גם לחייב את המוכר בתשלום הנזק שאירע לאשה. אולם, המהרש"ם (ח"ה סי' י"א) שדן בנושא, העלה בסברתו כי יש לחלק בין המקרים, ובמקרים מעין המקרה הראשון, יתכן שהשוחט חייב על הנזקים, אך, במקרים הדומים למקרה של אבקת הכביסה, המזיק פטור מתשלום.

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
בכל יום משנה אחת
הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: 3029*

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

שכן, האנשים שקיבלו את הבשר לאחר השחיטה, לא יכלו לדעת שהבשר אינו כשר. לפיכך, נחשב השוחט כמי שנתן אש לילד, וכפי שהנותן אש לילד חייב לשאת בתוצאות הנזקים שנגרמים על ידי אש זו, כך השוחט חייב לשאת בתוצאות הנזקים שנגרמו מחלוקת הבשר הטרף לאנשים.

לעומת זאת, איש אינו חולק על כך, שריחה של אבקת אפיה שונה לחלוטין מריחה של אבקת כביסה. לפיכך, אין להגדיר את האשה כילד שקיבל לידי אש, שהרי היה באפשרותה להבחין כי בידיה אבקת כביסה, ואין המוכר, אלא כאדם שמסר אש לאדם בר דעת, שאינו חייב על נזקים שנגרמו כתוצאה מאש זו. [מן הראוי להדגיש שתי נקודות. א. כאשר השוחט או המוכר נתנו את הסחורה הפגומה במזיד, הם חייבים מדינא דגרמי. ב. דעת הנתיבות (רל"ד) ועוד אחרונים, שגם בשוחט הנ"ל היה פטור כאשר היה בשוגג].

דף ט/ב שור דרכיה לנתוק

פיל אפריקני כמחיצה לסוכה

מבואר בסוגייתנו, שהמוסר שור שעלול להזיק לידי חרש או שוטה, חייב בנזקי הבהמה גם אם השור היה כבול בשלשלאות, שכן, "שור דרכיה לנתוק". בביאור דברי הגמרא נחלקו רש"י ובעלי התוספות. לדעת רש"י (ד"ה שור), דרך בעלי החיים לנתק את עצמם משלשלאותיהם, ועל כן חובה על בעל השור להמנע ממסירתו לידי קטן שאינו מסוגל להשתלט על השור לכשישתחרר. לעומת זאת, לדעת בעלי התוספות (ד"ה שור), אדם אינו צריך לחשוש שמא שורו ינתק עצמו מכבלי. אלא כאשר הוא מוסר את השור לידי שוטה או קטן, עליו לחשוש שהם יסייעו לשור להשתחרר מכבלי. למחלוקת זו, השלכה הלכתית מעניינת להלכות סוכה, כפי שיבואר להלן.

הטור (או"ח סי' תר"ל) פוסק בשם רבינו פרץ, שאין לקשור יריעות וסדינים כמחיצות לסוכה, שכן קשריהם עלולים להתרופף במשך ימי החג ובעל הסוכה שלא יבחין בכך, יישב בסוכה שדפנותיה רעועות ואינן ראויות לשמש כדפנות לסוכה. והנה, לאחר מכן מוסיף הטור ופוסק, כי מותר לקשור היטב בעל חיים כדי שישמש מחיצה ודופן לסוכה. הט"ז, שסבר כדעת רש"י בסוגייתנו, שבעלי חיים עשויים לנתק עצמם מכבליהם, הקשה על הטור מדוע רשאי אדם להשתמש בבעל חי כדופן לסוכה, הרי הוא עלול להשתחרר מכבלי. וכפי שאין להשתמש בסדינים כדפנות לסוכה, משום שהם עלולים להשתחרר, גם היה על הטור לפסוק שיש להמנע משימוש בבעלי חיים כדופן לסוכה. על כן מחדש הט"ז שכוונת הטור היא, שאין לעשות את כל דפנות הסוכה מסדינים, שמא הם ינתקו, אך במחיצה אחת לא חששו, ואמנם, גם בבעלי חיים אין להשתמש אלא לצורך מחיצה אחת (עי' ערוך השולחן סעי' ל"ב, ל"ג שפי' כן בדעת הט"ז).

אולם, האליה רבה (שם) מערער על מסקנת הט"ז, כשטענת בעלי התוספות בפיו. לדבריו, בעלי החיים אינם מתנתקים מעצמם, ועל כן, אין כל חשש לקשור בעלי חיים כדפנות לסוכה מכל צדדיה [ועיי"ש חילוק נוסף].

באלוקיו, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה "קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא - חד הוא". אין כל ספק, כי הפנמת ידיעה זו, בכחה לחזק ולהמריץ כל יהודי באשר הוא שם לעמוד בכל הנסיגות ולשמור על קביעות עיתים לתורה - כל יום פגישה עם המלך!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

צעילוי נשמת

הר"ר **ישראל מיכל הגר** ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל

נלב"ע א' בסיון תשע"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

אבי מורי

ר' **משה יוסף בלוגרינד** ז"ל

ב"ר אברהם מרדכי ז"ל

נלב"ע א' בסיון תשמ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו יחידינו ר' חיים דוד בלוגרינד ה"ו

חדש!
מסכת בבא קמא

מאורות המשנה - משניות מבוארות
כולל מסכת כלים ואהלות עם איורים

הדפסה מהודרת, אותיות מאירות
עיניים, צבע ייחודי להקלת הלימוד

מאורות ההלכה - הלכה לכל יום

להזמנות: 1-700-500-151

